

מקטוביץ ועד הגיורת

הערות על פרק ב

שינויים שחלו בצמרת מועצגה"ת

הקדמה קצרה

אחד הדברים שאנחנו מנסים להוכיח במחקרנו, שצ.ו. לא בא במחקרו בניקיון כפיים לחקר האמת, אלא מתוך מטרה ברורה וסדורה, להוכיח כי ראשי אגודת ישראל פעלו במכוון ובמודע שלא לפי רצון גדולי התורה, ולפיכך 'הדרדור' מקטוביץ ועד ה' באייר.

לצורך כך, הוא מתחיל מבראשית. להוכיח כי כבר מראשית ימיה, גדולי הדור עזבוה לאנחות והתרחקו ממנה והעסקנים תמיד ניסו לשוב אותם.

במאמר זה, נוכיח רק כי גם בפרק זה הכל רצוף שקרים, חצאי אמיתויות שגרועים משקרים, והכי חמור, זה לא מחקרי, אלא מסולף ביודעין ובכוונה תחילה.

זה לגיטימי אם זה היה עיתון החומה, לגיטימי אם זה היה נטורי קרתא. כל אחד שקורא מסמך או ספר בהוצאתם, יודע ומבין כי 'יתכן' ויש כאן סילופים. אך להוכיח דברים 'אך ורק' מתוך מקורות מוסמכים, כפי שמתהדר בהקדמתו, ובשל כך המוני חוקרים האמינו לו כל השנים, ולפתע הוא מתגלה כאחרון הסלפנים, - זה לא לגיטימי.

בהמשך – אם ה' יתן כוח וזמן, נרחיב על מה היה באמת דעתם של הרש"ב מליובאוויטש ושל הגר"ח מבריסק. כרגע נסתפק בעורך ומחקרו.

א.

כפי שניסה בפרק הראשון, מנסה גם כעת בפרק השני, 'ישר בתחילת הפרק לערער את אמינותו של הרב רוזנהיים, כך כותב:

שנויים בצמרת מועצת גדולי התורה או מה קרה מהומבורג עד לקטוביץ

פרק זה הוא המשך לדיון בהרכב מועצת גדולי התורה, בבחינת הסבר לשנויים שחלו בצמרת המוסד.

מנתוח עמדותיהם האישיות של הגר"ח סאלאביצ'יק והרש"י מלובביץ בכל הנוגע לאגודת ישראל, נוכל לקבל ותשובה לשאלה **מה קרה מהומבורג עד לקטוביץ**. הפרטים על ההתרחשויות בעת יסוד אגודת ישראל בהומבורג ובקטוביץ, מבוססים בעיקר על כתביו השונים של **רוזנהיים**. על פיהם שרתה כמעט אידיליה ביסוד התנועה ובכל הקשור ליסודותיה והרכב מועצת גדולי התורה. כ"כ פורסם כהנחה מוסכמת שהגר"ח סאלאביצ'יק מבריסק והאדמו"ר הרש"י מלובביץ היו ממסדי אגודת ישראל, והמשיכו בתמיכתם בה עד לסוף ימיהם¹. **אולם, נראה, שלא כך היו פני הדברים**. בתשמי"ב, פורסמו אגרות האדמו"ר מוהרש"י שניאורסון מלובביץ מ"ע, ולראשונה נזרק אור אותנטי על קורות אותם ימים **מפי מי שלא היה עסקן אגודאי**.

לסענת רוזנהיים² השתתף בוועידת היסוד של אגודת ישראל בהומבורג בתרס"ט מר טרינין, וזאת בנציגו של האדמו"ר מלובביטש. הכונה כנראה לשמואל מיכל טרינין, שהיו לו קשרים הדוקים לאדמו"ר. **אין לעובדה זו זכר** במכתבי האדמו"ר בשנים תרס"ט-תר"פ³, שבהם מפורטים פרטי פרטים של יחסו לאגודת ישראל ועניינים פרטיים וכלליים שונים. כשהרש"י רצה לשלוח שליחים לוועידה מטעמו, הוא ציין זאת במפורש. לדוגמא, במכתב לאדמו"ר הרא"מ מגור זצ"ל⁴, הוא בקש רשות לשלוח שני נציגיו לכנס רבני פולין. אח"כ הוא מספר לבנו הרי"צ זצ"ל שהוא קבל דוות מנציגיו מה ארע בורשא. מאידך גיסא על דבר שליחותו של טרינין להומבורג לא מוזכר, כאמור, באף אגרת. ואף שיש להניח שלא כל אגרותיו בידנו, קשה להניח שארוע כזה לא היה מוזכר באף אגרת, כולל בחמישים האגרות שטרינין הוא מכותבן או מוזכר בהן. **רוזנהיים בזכרונותיו מציין**, שהשתתפי בוועידה לא רק גדולי תורה אלא גם "עסקנים מפורסמים מפטרבוג, ורשא, וילנא וכו'". טרינין היה מחשובי העסקנים בפטרבורג, וכנראה דבר היותו מקורב לאדמו"ר, **גרמה לנסיגון לייחס לו את יצוגו, כביכול, של האדמו"ר**. אגב, להלן בזכרונותיו יש רשימת כל המוזמנים לקטוביץ - טרינין לא מופיע בה⁵.

נגלה לקורא התמים את הינדוס התודעה שמנסה לצרוב במילים תמימות, ונוכיח את הפירכות ל"קשיותו" הכתובות, [על פי השורות המוצהבות] אחת לאחת.

1. **מה קרה מהומבורג עד לקטוביץ?** כאן הוא משחיל ניסיון לייחס מחלוקות וחיכוכים שלא היו. גם מי שיקרא את כל הפרק ששכתב, יראה שלא קרא מאומה 'בצמרת המוסד'

כלשונו. ערעורי גדולי התורה התרחשו אחר ועידת קטוביץ, והויכוחים שהיו בהומבורג עצמה (והיו ויכוחים) לא קשורים לגר"ח ולרש"ב.

2. **בכתביו של הרב רזנהיים שרתה כמעט אידליה וכו'.** ראשית, זהו שקר, הרב רזנהיים בזכרונותיו מתאר בעיות וקשיים רבים שהתעוררו בעקבות דרישותיו של רבי חיים, וינמן עצמו בהמשך הפרק נהנה לתקוף על כך. אז כיצד ניתן כעת להעליל עליו 'אולם נראה שלא כך פני הדברים'? וכביכול כל רצונו של הרב רזנהיים הינו לשפץ זכרונות (כפי שכתב עליו בהמשך הפרק בפירוש). שנית, במעבר חד הוא עובר לטענה השניה, על כך שפרסומי אגו"י פורסם כי שניהם [הגר"ח והרש"ב] 'המשיכו בתמיכתם בה עד לסוף ימיהם', וכעת הוא מצליח לגלות שזה אינו נכון.

כמובן שהניסיון עם וינמן מורה שיש לבדוק כל דבר במקורו, ולפיכך עקבנו מנין לו הציטוט שאגודת ישראל התהדרה שעד סוף ימיהם היו שניהם באגודת ישראל? הנה המקור לדעתו

1. לדוגמא: בפרסום מועצת גדולי התורה בתעמולה לבחירות תשכ"א, (א"פ) על הגר"ח י"עד סוף ימיו לא נחתך דבר חשוב באגודת ישראל ללא החלטתו ועצתו".

כבר נחשפנו להסת"גות מצידו מהנכתב בספר עצמו: בספר הוא כותב שבפרסומי אגו"י נטען **ששניהם** המשיכו בתמיכתם עד סוף ימיהם, ואילו כאשר מביא לדבריו מקור, [שמובא בסוף כל פרק ולא בשולי העמוד כנהוג] הוא מסייג זאת רק **להגר"ח**.

למרבה הפלא, הוא כותב ברמז, שהמשקרים הינם חברי מועצת גדולי התורה בפרסומיהם לקראת הבחירות תשכ"א.

עברתי על כל פרסומי **מועצת גדולי התורה** לקראת בחירות תשכ"א, ולא נכתב שם דבר כזה, אפילו ברמז קל. אמנם יגעת ומצאת תאמין, ומצאתי את המסמך עליו הוא מדבר, שיצא לאור על ידי

י"ל ע"י
אגודת ישראל
מחלקת חסברה

ירושלים, ת. ד. 326, טל. 27327

כנראה מכיון ומועצת גדולי התורה, היא מבקשת להצביע בבחירות, הרי שהיא אחראית על פרסום מחלקת ההסברה שלה... למען האמת כותבי חוברת זו, דייקו יותר מוינמן כפי שכבר נראה, אך אם ניתנה הזדמנות לבזות 'ולהפריך' את פרסומי **מועצת גדולי התורה**, ובעקיפין אף לערער את המושג 'מועצת גדולי התורה', לא יוותר על כך המחבר.

בנוסף גילינו שאכן מפרסמי המסמך ההוא, דייקו, וכתבו רק אצל הגר"ח כי עד סוף ימיו היה באגודת ישראל [וזו האמת, כפי שנוכיח בפרקים הבאים] ואילו אצל הרש"ב כתבו כי נתן את ידו 'ליסוד' אגודת ישראל, בלא לייחס לו עמידה בראשה לאורך השנים.

נולד בשנת תרי"ג לאביו רבי יוסף דוב הלוי זצ"ל מבריסק, חתן חתנו של הנצי"ב מוולוז'ין. עוד בהיותו עול ימים יצא שמו כגאון גדול. במשך תקופה מסויימת כיהן כראש ישיבת וולוז'ין ובתקופה זו הגיעה הישיבה לשיא תפארתה, בשנת תרנ"ב עלה על כסא אביו בבריסק. נחשב לשר התורה בדורו.

היה ממנהיגי הרוחניים הגדולים של דורו. השתתף בין יחידי הסגולה שהניחו את היסוד לאגודת ישראל באסיפת הומבורג בשנת תר"ע, ולאחר מכן התייצב בין ראשי המדברים בוועידת היסוד של אגודת ישראל בקטוביץ בשנת תער"ב, כשכל גדולי הדור מקשיבים ביראת הכבוד לדבריו. מאז עד סוף ימיו לא נחתך דבר חשוב באגודת ישראל ללא החלטתו ועצתו. נסתלק ביום כ"א מנחם אב תרע"ח.

הגר"ח חיים הלוי סולובייצ'יק זצ"ל
— בריסק

ואילו בפרסום של הרש"ב נכתב:

נולד בכ' חשון תרכ"א בליובאוויטש, לאביו רבי שלום זצ"ל, אדמו"ר מליובאוויטש. עוד בילדותו ניכר בגדלותו. ובהיותו בן 15 כתב כבר ביאורים על דרושי החסידות. עם הסתלקות אביו בי"ג תשרי תרמ"ג, נתנו חסידי אביו עיניהם בו, אך ברוב ענותנותו סרב לקבל את ההנהגה ורק בשנת תרנ"ד נעתר להפצרות וקבל את האדמו"רות. בתרנ"ז יסד את ישיבת "תומכי תמימים" בליובאוויטש ממנה יצאו לומדים מחושלים שלחמו מלחמת תנופה ביבסקציה ובג.פ.או. כשהם מקמים רשת ענפה של ישיבות במחצרת.

עוד בתר"נ בא בדברים, למען עניני הכלל, עם גדולי הדור אשר כעשר שנים לאחר מכן נתנו ידם יחד עמו ליסוד אגודת ישראל. בתרע"ו עבר לרוסטוב, עקב מלחמת העולם הראשונה ובה נסתלק במוצאי שבת, אור ליום ב' ניסן תר"פ.

האדמו"ר רבי שלום דובער זצ"ל
מליובאוויטש

אך מכיון וכל מטרתו להוכיח את 'עזיבתם' של גדולי הדור את אגודת ישראל, לכן יש להוכיח, כי אגודת ישראל מפרסמת תדיר כי הם תמיד עמדו בראשה, בשביל שוינמן יוכל לגלות שהם 'עזבו' אותה.

על כל אלו, יש להוסיף, שוינמן ברצותו מצטט וברצותו מעלים. כאן שחפץ הוא להוכיח כי אגודת ישראל משקרת שהגר"ח תמיד עמד בראשיה הוא מוצא פשקוויל ממחלקת ההסברה בתשכ"א הכותב כי ר' חיים נשאר באגודת ישראל תמיד, ואילו בהמשך הפרק כאשר הוא חפץ לתקוף את אגודת ישראל, הוא פתאום מגלה לנו כי

לסכום, עובדה היא שהגר"ח "נעלם" מזכרונות רוזנהיים החל מ-תרע"ג - מיד לאחר ועידת קטוביץ. הגר"ח זצ"ל נפטר באב תרע"ח. (יש לקחת בחשבון, כמובן, שבאב תרע"ד פרצה מלחמת העולם).

כמובן, שדברינו כאן הינם לשיטתו, "הנה הרב רוזנהיים עצמו לא כותב שתמיד היה מראשיה", אך למען האמת, גם משפט זה הינו שקר (הוא מוזכר גם שנה לאחר קטוביץ ויותר), אך נתייחס אליו בהמשך.

ב.

כעת, נעבור לקטע השני בדבריו, בענין נציגותו של טריינין ע"י הרש"ב. כמובן שהוא מנסה למעט מדמותו של טריינין, שהוא לא היה שליחו של הרש"ב לועידה, ורק הרב רוזנהיים המציא זאת במוחו. כוונתו כאן כפולה, 1. להמעיט ולהדגיש שהרש"ב לא רק שלא נכח בהומבורג, אלא אף לא שלח נציג. 2. הרב רוזנהיים אינו אמין, משפץ את ההיסטוריה ומדביק לרש"ב קשר שלא שייך לו.

בקטע שני זה, הוא מרבה להאריך ולתמוה כיצד יתכן ואין זכר לקשר בין טריינין לרש"ב במשך כל השנים עד תר"פ, למרות שפורסמו מכתביו. הוא מדייק בארסיותו וכותב שלא מוזכר 'דבר שליחותו להומבורג' דייקא במכתבים. כעת נעבור לגלות מה לא גילה לכם וינמן.

הלכתי לבדוק במקורות באגרות הרש"ב, במשך כל אותם השנים מה כן כתב.

1. בחלק ב' עמוד תרל"ג, בסוף מכתב שלה, המכתב הראשון שנמצא בידינו שמדבר בענייני אגודת ישראל נכתב בהערת העורכים את מספר הפעמים שמוזכר באגרות יחסו של הרש"ב לאגודה:

אסיפת קאטאוויץ: היא אסיפת היסוד של אגודת ישראל בחודש סיון בקאטאוויץ.
מה חפצם ורצונם בהאגודה: השווה לקמן אגרת שלט. שנח. שס. שסא. שסג. שסה. שסו. שסת. שעג.
שצבי. שצה. תלו. תעא. תפה. תפו.

ולמי נכתב המכתב הראשון בעניני אגודת ישראל? זאת וינמן לא יגלה. ובכן לר' שמואל מיכל טריינין.

2. אם לא די בכך הלכתי לבדוק בכל המכתבים של הרש"ב בעינים אלו, 13 במספר. (שלושת המכתבים האחרונים סווגו בטעות ע"י העורכים כשייכים לאגו"י, ולא היא).

ראו זה פלא. 8 מכתבים בענייני אגו"י כתב הרש"ב לבנו ממלא מקומו הר"י צ', מכתב אחד נוסף לרש"ג, ועוד 4!!! מכתבים לר' שמואל מיכל טריינין. זאת אומרת מלבד לבני משפחתו, לא מצאנו אף אחד נוסף שהרש"ב כתב לו על ענין אגודת ישראל, אלא רק לר' שמואל מיכל טריינין.

חשבת' בתחילה שוינמן לא שם לב למכתבים אלו, אך גיליתי שוינמן הביא בפרק זה את יחסו של הרש"ב לאגודת ישראל וציטט שלש ממכתביו של הרש"ב לטריינין!!! וכמובן שהשמיט (גם בהערות בסוף הפרק) שמכתבים אלו שלח לטריינין.

3. בנוסף המכתב הרביעי ששלח הרש"ב לטריינין בענין אגודת ישראל ואותו הוא לא ציטט במכוון, זהו מכתב שהרש"ב מבקש במיוחד מטריינין להודיע לו בכלל מה קורה באגודת ישראל (סמוך ונראה לאסיפת קטוביץ, ועוד בתקופה שלא פרש מהאגודה):

שלט

ב"ה יום ה' בי אלול תער"ב לפ"ק

כבוד מחוי ידי"ע הג' המפורסם ווח"ס נכבד ומרומם
יר"א כו' מו"ה שמואל מיכל נ"י

ת"ל בעד החוה"ש כה לחי. מכתבו נכון הגיעני ויתן השי"ת בלב
השופט שישפוט לטוב לכבודו ויהי גמר טוב אל הענין שיגבה כבודו
את המעות בקרב ויצליח לו השי"ת בכל עניינו בגו"ר וישלח לו השי"ת
רפו"ש בקרב ויחזקו.

מה שיוודע לו בדבר האגודה דקאטאוויץ בטח ידיעני בעתו.

הרב מטוקקעס אשר נתעורר לפעול בהענין הידוע קבלתי תמול
מאתו מכתב אשר מפני איזה התחדשות נסוג אחור ואיני יודע סיבת
הדבר, בטח אוודע אי"ה ע"י הר"י רש"ל נ"י.

ויקבל החוה"ש והברכה מאדה"ש ויטיב לו השי"ת הכוה"ח ברו"ג
כאוות נפשו ומחוי ידי"ע דו"ש מלונ"ח תכה"י

שלום דובער

4. הוספתי עוד חיפוש, לבדוק כמה מכתבים כתב הרש"ב לטריינין בתקופה הרלוונטית של אגודת ישראל, וראיתי שמתוך 10 מכתבים שכתב לו בתקופה זו [בדקתי במקביל לתקופת מכתביו לר"י צ' בנושא זה, טרם פרוץ המלחמה] ארבעה מכתבים מתוכם!!! היו מזכרים שם ענייני אגודת ישראל וכדלעיל.

5. נקודה נוספת, באגרות הרש"ב, בכל התקופה של אסיפת הומבורג, שלהי תרס"ט, לא שרד כמעט שום מכתב מהרש"ב לאף אחד. כיצד לוקח וינמן ו'מאריך' את תקופת ההתייחסות של האדמו"ר לקורה בהומבורג על פני כ11 שנים [תרס"ט-תר"פ] ומתעלם מהבעיה המרכזית, שבדיוק בתקופה זו לא היו מכתבים.

6. סימוכין נוספין לכך שדבריו של הרב רזנהיים אמת, וטריינין ייצג בהומבורג את האדמו"ר [אתנצל שאני צריך להוכיח מדעית את ישרותו של הרב רזנהיים שמרן החפץ חיים וכו' האמינו לו ווינמן לא, אך כעת זהו תפקידי], כפי שמצינו במכתבים של הגרי"ה שכותב שם לפני אסיפת הומבורג שהרש"ב הבטיח במכתבו להגר"ח שישתתף באסיפת הומבורג. ואם כן סביר להניח שאם בסוף לא יכל להשתתף הרי שמקורבו ייצג אותו ושליחו של אדם כמותו. (כמובן שוינמן ציטט מכתב זה של הרב הלוי אך ורק בהבלעה בהערות שבסוף הפרק, כי זה לא הסתדר למחקרו).

ולאחר כל זאת וינמן לא יהסס מלתקוף "טריינין לא היה נציגו של האדמו"ר..."

#

בכלל, וינמן - שרק בפרק זה בהמשכו, הוא כל כך צועק ומוכיח סופרים על אי הדיוק בסדרן של כתובים, מערבב כאן בכוונה תחילה את האסיפות בין הומבורג לקטוביץ ומכיון ולא מצא התייחסות של הרש"ב להומבורג הוא מביא ישר ציטוטים מאחרי קטוביץ. הנה דוגמא לסילוף 'מחקרי' בהחלקה:

למעשה לא בא האדמו"ר להומבורג כפי שלא בא אח"כ לקטוביץ, ואין בידנו גם את תשובתו להלוי אם אמנם נתנה. ברוח הדברים דלעיל כותב האדמו"ר לבנו: "היה אצלי האיש לוי עם ראזנהיים...אמרתי להם אשר אינני איש האגודה ועיקר טעמי ונמוקי הוא מצד החברים שהכל באים אלית..."¹³

דהיינו, לאחר שמתייחס לאי הגעת האדמו"ר להומבורג (על כך הוא מדבר בקטעים הקודמים) הוא מחליק במהירות למכתב שכתב הרש"ב אחרי אסיפת קטוביץ. בשביל להעלים ולכסות את הדברים, הוא 'בטעות' הקדים את תאריך כתיבת המכתב וציין בהערות

13. מכתב שס"ח שבט תרע"ב.

טעות קטנה לכאורה, רק ההבדל הוא שזה נכתב בתרע"ג ולא בתרע"ב. אחרי אסיפת קטוביץ, ולא בין הומבורג לבינה.

#

ואם כבר עסקין בסילופים ע"י השמטות, הנה הוכחה נוספת להשמטותיו של וינמן בשביל השמצות. כאן הוא כותב ששבמכתבים אלו אפשר לראות 'ביתר שאת' את יחסו של הרש"ב לאגו"י:

ליתר שאת אפשר לראות את יחסו לאגודת ישראל באגרותיו לבנו. "...וידבר בזה אשר דעתם בהאגודה לתקן לומדי הישיבות ותוכנו וסגנון דיבורו כמדומה לי שגם המתנגדים יכולים להרגיש את הריח ויתעטשו וכו'...והשי"ת ישמרנו מהמטיבים האלו..."²⁰.

מבדיקה במקורות רואים כי הרש"ב (בשונה מהמכתבים האחרים לבנו שאכן מלאים דברים חריפים נגד התפתחות אגוד"י אז, כפי מבט עינו, אך לעומת זאת במכתב זה) מדבר בפירוש על עסקן מאוד מסויים, ועל דבריו והתנהגותו ולא על כללות האגודה, אך כמובן שאלו הם מהסילופים הקטנים שלו.

בני יקירי יחי' כלתי הצנועה והכבודה תי'
נכדותיי היקרות והנחמדות יחי'

ת"ל בעד החוה"ש כה לחי. קבלתי תמול ערב הטע"ג שלך, ומה שאתה כותב... לפי השערתי והכרתי בו אין ביכולתו לכסות דבר כ"כ, וידבר בזה אשר דעתם בהאגודה לתקן את לומדי הישיבות, ותוכנו וסגנון דיבורו כמדומה לי שגם המתנגדים יכולים להרגיש את הריח ויתעטשו כו'. וזאת צריכים לדרוש ולידע מה פעל ועשה.

בד"כ נפלא ממני מהו נסיעתו לפ"ב האם שם יראה יהודי רוסי, או שם יעשה נפשות להאגודה, האם את סלאסבערג וכדומה יקנה אל האגודה, לא ידעתי כוונה...

מסתמא אקבל אי"ה מאתך מכ' פרטי אודות זה, ומסתי' תשתדל לידע מה שאפשר לידע, והשי"ת ישמרנו מהמטיבים האלו ויהי בעזרינו בכל פרט.

לסיכום חלק זה:

1. אין חולק כי הרש"ב, גם בהומבורג וגם בקטוביץ, תמך ברעיון אגודת ישראל. הוא גם בכלל תמך עד סוף ימיו במושג "התאגדות היראים והכשרים" רק חששו היה שבמסגרת המוצעת זה לא יהיה כראוי ולכן 'פרש' ממנה כשעוד בקושי נכנס אליה. מכתבו של הרבי הרמ"מ המובא בספר מדויק, הוא היה ממייסדי אגו"י, אך פרש ממנה זמן קצר לאחר מכן. לא מהתנגדותו לעצם הרעיון אלא מחששו שבצורה כזו, המנוהלת ע"י בני אשכנז, היא לא תנוהל נכון וכראוי.
  2. אף אחד בפרסום אגודאי לא פרסם שהרש"ב תמך בה עד סוף ימיו, לעומת זאת, כן פרסמו שהוא היה ממייסדיה. כך גם כתב נכדו הרמ"מ.
  3. הרב רזנהיים דייק כשכתב שטריינין היה נציגו של הרש"ב, יתכן שלא נציג בכתב שליחות, אך בהחלט בשביל לשמוע ממנו מה הלך שם, בפרט אחרי שהבטיח להגר"ח שיבוא לשם.
  4. וינמן העלים בכוונה תחילה את הקשר המיוחד שהיה לטריינין, ורק לטריינין מול הרש"ב בענייני אגו"י, וזאת בשביל לפגוע בהרב רזנהיים.
  5. וינמן ערבב בפרק זה בכוונה בדברי הרש"ב בין אסיפת הומבורג לקטוביץ, בשביל להוכיח שהרש"ב 'מאז ומהומבורג' לא היה בענין.
- פרטים נוספים לפרק זה בענין יחס הרש"ב יבואו בהמשך.

ג

כעת נעסוק במכתב נוסף שציטט וינמן בפרק זה, שמטרתו לפגוע באישיות גדולה נוספת מראשי אגו", הרב יצחק אייזיק הלוי בעל דורות הראשונים, מייסד אגו". אנו נוכיח שוב כי כל מטרתו, היא להשמיץ שוב ושוב ברמז או בפירוש את ראשי אגודת ישראל, גם כאשר היה לו מקורות מפורשים לסתור את דבריו.

הנה צילום הפרק כאשר הוא מביא את מכתבו של הרב הלוי להרב רוזנהיים, בראשיתו, הוא מנסה לשזור בחדא מחתא את היחס של הגר"ח אל האגודה שהיה כמו היחס של הרש"ב [דבר שאינו נכון, אך שוב, על כך בפרק הבא]:

ב. יחסי הגר"ח סולוביצ'יק מבריסק - אגודת ישראל

לעיל צטטנו ממכתבו של האדמו"ר הרש"ב מליובביטש, בו נאמר בין היתר: "...מדי עברי דרך ורשא התראתי עם הרב מבריסק נ"י ושאלתיו בדבר האגודה ואמר לי שאינה טובה בעיניו ומ"מ נתן להם מכתב, ותירץ א"ע שהכריחו אותו ע"י⁶. בצטוט דברי הגר"ח ע"י האדמו"ר יש הסבר חלקי לעובדה, שבאופן מעשי הוא הפסיק את קשריו עם אגודת ישראל כמה חדשים לאחר ועידת קטוביץ. הסברים רבים נתנו לכך, כפי שיובאו להלן, ובמכתבו של האדמו"ר יש הבהרה אוטנטית לעמדתו. דבריו של הגר"ח "שהכריחו אותי ע"ז" - לא יראו תמוהים למי שיקרא את מכתבו של רבי יצחק אייזיק הלוי לרוזנהיים²³. ימיקרת מכתבו מן 2/23, הנני רואה, כי יחשבו שכבר כתבתי להרב מבריסק ש"י, כי

יקח חלק באספה, אבל באמת עוד לא כתבתי אליו בדבר זה כלל. קושי הדבר שיש עם הרב מבריסק, אינו מפני שקשה לפעול עליו, כי אם מפני שטבעו הנהו מיראי הוראה, וגם להורות הלכה למעשה בהוראת איסור וחיתור הנהו מתרחק, ואף כי ירצה להתרחק מלצעוד צעד גדול בעיני הכלל, כי ירא הוא תחת לתקן יקלקל, ואולי אין הדבר כמו שיחשוב ואולי אין דעתו מכרעת.

אילו היה הדבר תלוי רק בכח לפעול עליו, לא היה צריך לזה למאבק בקעניגסברג, אשר לא יפעול עליו כל מאומה, ולא לאחרים. הדבר ידוע ברוסיה כי היינו שנינו קשורים יחד, ממש כמו שני אחים, ואני גם עשיתי דבר היותו לראש מתיבתא בוואלאז'ין זה יותר מעשרים וחמש שנה, בעוד היתה וואלאז'ין בעצם ימי תפארתה, ובכל שנה ושנה ישב בביתי חדשים שלמים.

אבל בידעי טבעו, לא כתבתי אליו בזה עד היום, לפי שלא רציתי להביאו במבוכה, וחפצתי למסור דברי לליפשיץ, להרגיע את רוחו ולברר לו כי גם האשכנזים (היהודים הגרמנים - העורך), ירצו רק בהרחבת התורה ולברר לו כל פרשת הענינים כמו שהם, ואחר זה כבר אמלא הדבר במכתבי, ואפעול עליו בכחי עליו". (ההדגשות שלי).

הדברים תמוהים, וללא ספק אלולי הקדימוני בפרסום ברבים של מכתבי הרש"ב וריא"ה, הייתי נמנע מלפרסמם. משפורסמו, מצאתי לנכון להקדיש מאמץ למצוא את המניע היסודי להנהגתו של מרן הגר"ח.

כעת ניגש לנתח דבריו של וינמן, מה רצה במכתב זה, ומה לא גילה.

1. דבר ראשון, כאשר ניגש לכתוב את דעתו של הגר"ח, הוא מצטט את הרש"ב, שהכריחו את הגר"ח, בשביל להנדס תודעה זו בראשית הדברים.
2. שנית, הוא מניח עובדה ללא עוררין, שבאופן מעשי הוא הפסיק את קשריו.
3. וכעת לנושא הכי חמור. לאחר שמבהיר, שהגר"ח תירץ שהכריחו אותו, הוא מביא כביכול מכתב של הלוי להרב רוזנהיים, 'המוכיח' כי אכן הכריחו את הגר"ח לחתום בעד אגו"י!!!! בשטניות השמורה לבעליה, הוא מביא מכתב, שלמען האמת, גם אני קצת נדהמתי, מכתב שכפי שהובא מוינמן ומההדגשות שהחליט להדגיש, כביכול נכתב על ידי עסקן עכשווי, שמספר להרב רוזנהיים, "אל תדאג, אני יביא לך את החתימה של ר' חיים, הוא חייב לי את כל העולם".... ואם כך אכן צודקת ההנחה שהכריחו את ר' חיים. 'בעדינות' השמורה לבעליה, הוא כותב שהדברים תמוהים, עד כדי כך שהוא היה נמנע מלפרסמם אלמלא הקדימוהו בפרסום (ייש"כ בשם כולם). בנוסף ההנחה היא כי הדברים נכתבו בתקופה שכתב הרש"ב את מכתבו, מה שמוסיף אמינות לדברים.

כעת נגלה לכם רק מספר פרטים שוינמן לא כתב, ולאחר מכן נחשוף בפניכם את העותק המקורי של המכתב, שהיה לעיני וינמן!! ובכוונה לא פירסמו.

על שלושה דברים החשיפה עומדת.

1. תאריך כתיבת המכתב. 2. פשר כתיבת המכתב. 3. הנוסח המקורי.

ראשית, המכתב נכתב ע"י הרב הלוי להרב רוזנהיים באדר תרס"ט. זאת אומרת כחצי שנה! לפני אסיפת הומבורג. המכתב, בשונה מהדרך בה הוצג בספר, מלא דרך ארץ ויראת הכבוד על ר' חיים מבריסק. המכתב נכתב להרב רוזנהיים, לאחר שזה האחרון שלא הכיר כלל את ר' חיים, חשב כי אולי בשביל לשכנע את ר' חיים להשתתף ביסוד האגודה, כדאי לשלוח אליו משלחת של גבירים ונגידים. על זה ענה לו הרב הלוי, כי לא זו הבעיה של ר' חיים בגלל שצריך 'לפעול' עליו, אלא אדרבה, הינו ענק שבענקים, ואני [הלוי] מכיר אותו עשרות שנים והוא סומך עליי, ואם זה היה הנושא, אז אני יכלתי לבאר זאת ועל"י הוא היה סומך:

הנה המכתב המלא:

ב"ה יום ה' ד' אדר תרס"ט

ש"י Herrn Jacob Rosenheim

ברכה ושלום חיים עד העולם

רואה אנכי מיקרת מכתבו מן 23/2 כי יחשבו אשר לפעול על הרב מבריסק ש"י כי יקח חלקו אתנו יחסו שרים גדולים ונכבדים, ועל כן יחשוב מעלת כבודו אולי יהי טוב כי יכתוב אליו מארקס מקעניגסבערג ואם לא תועיל תורה אולי תועיל גדולה.

וכל הדברים האלה יראו לי רק זאת כי מעלת כבודם ידעו את רוב רבני רוסיא. אבל לא את יחידי הסגולה אשר ביניהם, הרב מבריסק אין לו בעולמו כי אם תורה, וגדולת גבירים גם מיליאנערים כראטהשילד, לא תוכל לפעול עליו אפי' קוצו של יוד.

החסרון וקושי הדבר שיש עם הרב מבריסק אינו מפני שקשה לפעול עליו. כי אם מפני שמטבעו והנהו מיראי הוראה, וגם לתורות הלכה למעשה בהוראה הנהו מתרחק וירא לגשת, ולצעד צעד גדול בעיניו הכלל יקשה עליו לפי שהוא ירא אולי יקלקל ואולי אין דעתו מכרעת וכו'.

אלו ה"ז זה רק תלוי בכח לפעול עליו הנה ידוע הדבר ברוסיא כי היינו קשורים

יחד כשני אחים ממש ואני עשיתי גם דבר היותו ראש מתיבתא בוואלאזין בעצם ימי תפארתה, ובכל שנה ושנה ישב בביתי חדשים שלמים.
 אבל בידעי טבעו לא כתבתי לו כלל עד היום, הודעתי זה רק להרב ר' חיים עוזר שי' והנחתי את כחי עליו על הסוף, וחפצי הי' כי ליפשיץ ישמע מפי כל הדברים ואשים בפיו לברר לו כי אך טוב יוכל לצאת מזה ואין כאן כל חשש, ואחר זה יהי מקום להסביר לו על ידי מכתבים.
 אבל מה אוכל לעשות, והעוסקים עצמם אין דעתם מכרעת בנוגע לשום הוצאה והכל תלוי בבלתי עוסקים וכל ענין של דיני ממונות תלוי רק בהאדונים היושבים לפנים מן הקלעים, ורחוקים לגמרי מכל הענין ועל כן אחשוב לכתוב אל הרב מבריסק שי' היום או מחר אי"ה.

לא יאומן כי יסופר. כיצד בחרדת קודש, בהדרת כבוד ובהערצה אמיתית, כותב הוא על ידי שהיה כ'אחיו' ממש. ההיפך הוא הנכון, אין כאן שום ניסיון של להכריח, אלא רצון אמת לברר את הדבר ולהרגיע את חששותיו של הרב מבריסק. די לוינמן בהשמטת החלק הראשון של המכתב, ושינוי שני הציטטות הראשונות, וכמובן ההוספה בסוף המכתב של "ואפעול עליו בכחי עליו" בשביל לשוות לכל המכתב אופי של 'אני כבר יכריח אותו'.

המשמעות העצומה וההבדלה בין שני המכתבים ברורה לכל.

וכיצד עליתי על זה? כמובן שחיפשתי את מקור המכתב. במקורותיו כתב וינמן

23. **מח' אדר תרס"ט. המכתב מצוטט ע"י בנו של ריא"ה במאמר שפורסם "בקובץ זכרון לרי"א עמוד ס"ב. המכתב מצוטט בצורה שונה במקצת, במרביצי תורה ומוסר ח"א קל"ג.**

אופס... עלה לי חשד. מדוע לא מצטט וינמן את המכתב מתוך קובץ אגרות רבי יצחק אייזיק הלוי המקורי? הלכתי לחפש. ואז מצאתי שאכן במכתב 'המצוטט ע"י בנו של ריא"ה' [מילים מפוצצות שישדרו אמינות ומקור מוסמך] המכתב מובא בלשון שממנו מצטט וינמן, ואילו באוסף המקורי נכתב אחרת. וינמן שם לב לזה ולכן הסיח את הדעת לכתוב 'שבמרביצי תורה ומוסר' היינו סוראסקי [לא מוסמך כמו הבן של...]. מצוטט בצורה שונה במקצת, ונשאלת השאלה, לאחר שראה וינמן שיש שינוי נוסחאות מדוע לא בדק את הלשון המקורית בספרו של הרב הלוי עצמו? והתשובה ברורה: לא חוקר 'מוסמך' כוינמן יתן לדג השמן של ההשמצה העכשוית לחמוק תחת ידיו.

לאחר מחשבה נוספת ניסיתי לדון לכף זכות. "אולי לא היה בידיו של וינמן את ספרו של הגריא"ה, ולכן ציטט מדברי בנו?" אך אז גיליתי, ולא לתדהמתי, כי במשך 6 הערות לאורך פרק זה הוא מצטט מתוך ספרו המקורי של הלוי, ראו הערות 10, 11, 12, 22, 26, 34. רק בהערה מספר 23, הוא שכח לפתע היכן ניתן למצוא את המכתבים המקוריים של הרב הלוי, ומצא את זה בספר זכרון... ברור, בלי כוונה.

#

לסיכום מאמר זה: לא נדרשתי במאמר זה, לבירור דעתם המדוייקת של הגר"ח והרש"ב בענייני אגודת ישראל. על כך עוד חזון למועד.

רצוני, ככל מחקרי על ספר זה להוכיח, כי בכוונה תחילה, הושמטו קטעים, סולפו מקורות, הושמטו תאריכים מגוף הנכתב, לאורך כל הספר הוצאו דברים מהקשרם, הוסקו מסקנות בהתאם לכך, והכל בשביל להוכיח מטרה שסומנה מראש. עסקני אגודת ישראל 'סובבו' את הגדולים. יסכר פי דוברי שקר והאמת תורה דרכה.